

รูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการ ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา

The Administration Model Using Networks for Developing Academics in Secondary Schools

กฤติเดช สุขसार¹

จิณณวัตร ปะโคทั้ง²

อารี หลวงนา³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของการบริหารโดยใช้เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา 2) สร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา 3) ประเมินรูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา และ 4) นำเสนอรูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา การดำเนินการวิจัยมี 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานการบริหารโดยใช้เครือข่าย ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระ รวม 30 คน เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ 2 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่าย ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 13 คน เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความสอดคล้อง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม

และความเป็นประโยชน์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระยะที่ 4 การนำเสนอรูปแบบ ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้อมูลพื้นฐานของการบริหารโดยใช้เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา มี 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ ประเด็นที่ 1 องค์ประกอบพื้นฐานของการบริหารโดยใช้เครือข่าย มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) การมีสมาชิกเครือข่าย 2) คณะกรรมการเครือข่าย 3) การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน 4) การมีผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน 5) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย และ 6) การปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประเด็นที่ 2 ขอบข่ายงานวิชาการของการบริหารโดยใช้เครือข่าย มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรและส่งเสริมด้านวิชาการของเครือข่าย 2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของเครือข่าย 3) การวัดผลและประเมินผลในเครือข่าย 4) การนิเทศ ติดตาม และพัฒนาระบบประกันคุณภาพของเครือข่าย และ 5) การจัดสื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่าย เพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ได้ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและกรอบแนวคิด 2) วิสัยทัศน์ 3) วัตถุประสงค์ 4) กลยุทธ์ มี 4 กลยุทธ์ คือ (1) การบริหารด้วยระบบ (2) การบริหารด้วยพันธสัญญา (3) การบริหารอย่างมียุทธศาสตร์ และ (4) การบริหารด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 5) การประเมินผลการใช้รูปแบบ และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ มี 4 เงื่อนไข คือ (1) ครูและบุคลากร (2) ผู้บริหารสถานศึกษา (3) โรงเรียนเครือข่าย และ (4) หน่วยงานต้นสังกัด

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่าย เพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นประโยชน์ โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

4. ผลการนำเสนอรูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่าย เพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับรูปแบบที่นำเสนอ โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า การจัดเรียงกลยุทธ์ควรจัดเรียงตามลำดับความสำคัญ คือ 1) การบริหารด้วยระบบเครือข่าย 2) การบริหารด้วยพันธสัญญา 3) การบริหารอย่างมียุทธศาสตร์ และ 4) การบริหารด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

คำสำคัญ : รูปแบบ, การบริหารโดยใช้เครือข่าย, โรงเรียนมัธยมศึกษา

ABSTRACT

The research aimed to 1) study background information of the administration that used networks for developing academics in secondary schools, 2) construct the administration model for developing academics, 3) assess the constructed model, and 4) present the constructed model. The study was carried out in 4 phases. Phase 1: a study of background information of the administration using networks for developing academics in secondary schools was done by using 5 experts, school directors or director assistants responsible for school academics, and subject-strand heads totaling 30 subjects. The research tool consisted of 2 versions of interview. Content analysis was employed in the data analysis. Phase 2: a construction of the administration model was operated and 13 experts were employed, and a congruent evaluation form was used. Means and standard deviation were used in the data analysis. Phase 3: an evaluation of possibility, suitability, and utility of the constructed model was done by 17 experts by using an assessment form. Means and

standard deviation were used in the data analysis. Phase 4: a presentation of the constructed model to 17 experts, and a record of the focus-group discussion was employed. Content analysis was employed in the data analysis.

The research findings were as follows:

1. The background information showed 2 main aspects including 1) basic components of the administration containing 6 sub-components namely (1) network members, (2) network committee, (3) shared vision, (4) shared benefits and interests, (5) members' participation, and (6) sharing experiences and 2) scope of academics involving 5 sub-components namely (1) curriculum development and academic promotion, (2) instruction, (3) measurement and evaluation, (4) supervision and development of quality assurance system, and (5) innovation and learning source management.

2. The administration model for developing academics yielded 6 components: 1) principles and conceptual framework; 2) vision; 3) objectives;

4) strategies covering 4 strategies: (1) administration through information technology and communication, (2) administration through strategies, (3) administration through contracts, and (4) administration through networks; 5) model assessment; 6) success conditions involving 4 conditions: (1) teachers and staff, (2) administrators, (3) school networks, and (4) original affiliation.

3. The assessment of the constructed model resulted in a higher level of the overall possibility, suitability, and utility.

Keyword: Model, Administration by Using Networks, Secondary Schools

4. The presentation of the constructed model to 17 experts showed an agreement of the experts on the model and advice was given in terms of the organization of strategy priority as follows: 1) administration through networks, 2) administration through contracts, 3) administration through strategies, and 4) administration through information technology and communication.

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ให้ความสำคัญกับการศึกษามากกว่าในอดีตที่ผ่านมา แต่ยังคงพบปัญหาในการจัดการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2552 : 19) เห็นได้จากผลของการสอบความรู้รวบยอดปลายช่วงชั้นของผู้เรียน 8 วิชา พบว่า ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาสุขศึกษาและพลศึกษาเป็นรายวิชาที่มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละสูงที่สุด (56.57) รองลงมาคือวิชาภาษาไทย 54.48 และ วิชาคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละน้อยที่สุด (26.95) ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 พบว่า สุขศึกษาและพลศึกษาเป็นวิชาที่มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละสูงสุด คือ เท่ากับ 53.70 รองลงมาคือ วิชาภาษาไทย 47.19 ส่วนวิชาที่ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำสุดคือ วิชาภาษาอังกฤษ เท่ากับ 22.13 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ 2556 : 3)

คุณภาพงานวิชาการต่ำกว่ามาตรฐานเห็นได้จากผลการประเมินคุณภาพภายนอก ด้านผู้เรียนส่วนใหญ่จะไม่ได้มาตรฐานในมาตรฐานที่ 4 เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มาตรฐานที่ 5 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ มาตรฐานที่ 6 ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ด้านครูส่วนใหญ่จะไม่ได้มาตรฐานในมาตรฐานที่ 9 เป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในส่วนของมาตรฐานด้านผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่จะต้องพัฒนาในเรื่องงานวิชาการให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งผลการประเมิน

จะสะท้อนได้ในมาตรฐานที่ 12 เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 2551: 11) การบริหารงานวิชาการในการปฏิรูปการศึกษา จะมีลักษณะเป็นการกระจายอำนาจให้ผู้รับผิดชอบงานวิชาการโดยตรง ด้วยการเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งบทเรียน และประสบการณ์กับบุคคล หรือหน่วยงานที่อยู่นอกหน่วยงาน และให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน (สำนักงานบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย 2553 : 12)

การบริหารโดยเน้นการสร้างเครือข่ายก่อให้เกิดการพัฒนาขึ้น สถานศึกษาของเครือข่ายได้รับประโยชน์ร่วมกัน มีความรู้สึกความเป็นเจ้าของ เชื่อมมั่นต่อความสำเร็จ ความก้าวหน้าในอนาคต ซึ่งในส่วนสถานศึกษาการส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วมถือได้ว่าเป็น เงื่อนไข และเป็นกุญแจสำคัญของความสำเร็จของการพัฒนาให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและเอื้อประโยชน์ต่อผู้เรียน เพราะกระบวนการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมเป็น ปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน และส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ อันเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนา สถานศึกษายุคใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 14) ที่พบว่า ยังมีความแตกต่างกันของสถานศึกษา จึงสมควรจัดกลุ่ม

สถานศึกษาในลักษณะเครือข่ายความร่วมมือภายใต้การกระจายอำนาจและความเป็นนิติบุคคล ที่สำคัญคือ การบริหารโรงเรียนแบบเครือข่ายสามารถใช้ทรัพยากร และสื่ออุปกรณ์ร่วมกันได้ จะช่วยให้โรงเรียนมีพลังเข้มแข็ง (รุ่ง แก้วแดง 2546 : 179) ดังนั้นผู้วิจัย จึงเห็นความสำคัญของการบริหารโดยเครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการ ซึ่งเป็นบทบาทที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม อันจะช่วยให้สถานศึกษาดำเนินกิจกรรมที่สนองตอบต่อนโยบายการปฏิรูปการศึกษาให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของการบริหารโดยใช้เครือข่าย เพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา
2. สร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา
3. ประเมินรูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา
4. นำเสนอรูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของการบริหารโดยใช้เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และผู้อำนวยการโรงเรียน หรือรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระ รวม 30 คน ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานของการบริหารโดยใช้เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 13 คน ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ระดับความสอดคล้องของรูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ระยะที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน ตัวแปรที่ศึกษา

ได้แก่ ระดับความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ระยะที่ 4 นำเสนอรูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 17 คน ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาไปประยุกต์ใช้

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย ได้แก่ การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ (Interviews with Experts) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานการบริหารจัดการเครือข่ายสถานศึกษาต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จ (Best Practice) และการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสาร เครื่องบันทึกเสียง แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบประเมินความสอดคล้อง แบบประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ และแบบประเมินประสิทธิภาพ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือ

การเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 4 ระยะ ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของการบริหารโดยใช้เครือข่าย โดยการศึกษาแนวคิดทฤษฎี จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่าย ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการวางแผนและนโยบาย ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และนักวิชาการด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 5 คน การศึกษาข้อมูลพื้นฐานการบริหารโดยใช้เครือข่าย โดยการสัมภาษณ์ จากกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนมัธยมศึกษาต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จ จำนวน 3 โรงเรียน ที่เป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล และเป็นโรงเรียนโครงการพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค ผู้ให้ข้อมูลหลักโรงเรียนละ 10 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือรองผู้อำนวยการ

ฝ่ายวิชาการ ครูที่ทำหน้าที่หัวหน้างานวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระ

ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาฉบับร่าง แล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความสอดคล้องของรูปแบบ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการพิจารณาความสอดคล้องของรูปแบบการ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานเครือข่าย และด้านการวิจัยและประเมินผล จำนวน 13 คน

ระยะที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการพิจารณาความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 กลุ่ม คือ อาจารย์ในมหาวิทยาลัย จำนวน 5 คน ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 7 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารเครือข่าย จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 17 คน

ระยะที่ 4 นำเสนอรูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการประเมินประสิทธิภาพด้านความถูกต้องครอบคลุมของรูปแบบ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ประกอบด้วย นักวิชาการด้านการบริหารการศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา และครูผู้ชำนาญการด้านการบริหารเครือข่าย จำนวน 17 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้อมูลพื้นฐานของการบริหารโดยใช้เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา มี 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ ประเด็นที่ 1 องค์ประกอบพื้นฐานของการบริหารโดยใช้เครือข่าย มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) การมีสมาชิกเครือข่าย 2) คณะกรรมการเครือข่าย 3) การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน 4) การมีผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน 5) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย และ 6) การปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประเด็นที่ 2 ขอบข่ายงานวิชาการของการ

บริหารโดยใช้เครือข่าย มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรและส่งเสริมด้านวิชาการของเครือข่าย 2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของเครือข่าย 3) การวัดผลและประเมินผลในเครือข่าย 4) การนิเทศ ติดตามและพัฒนาระบบประกันคุณภาพของเครือข่าย และ 5) การจัดสื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้

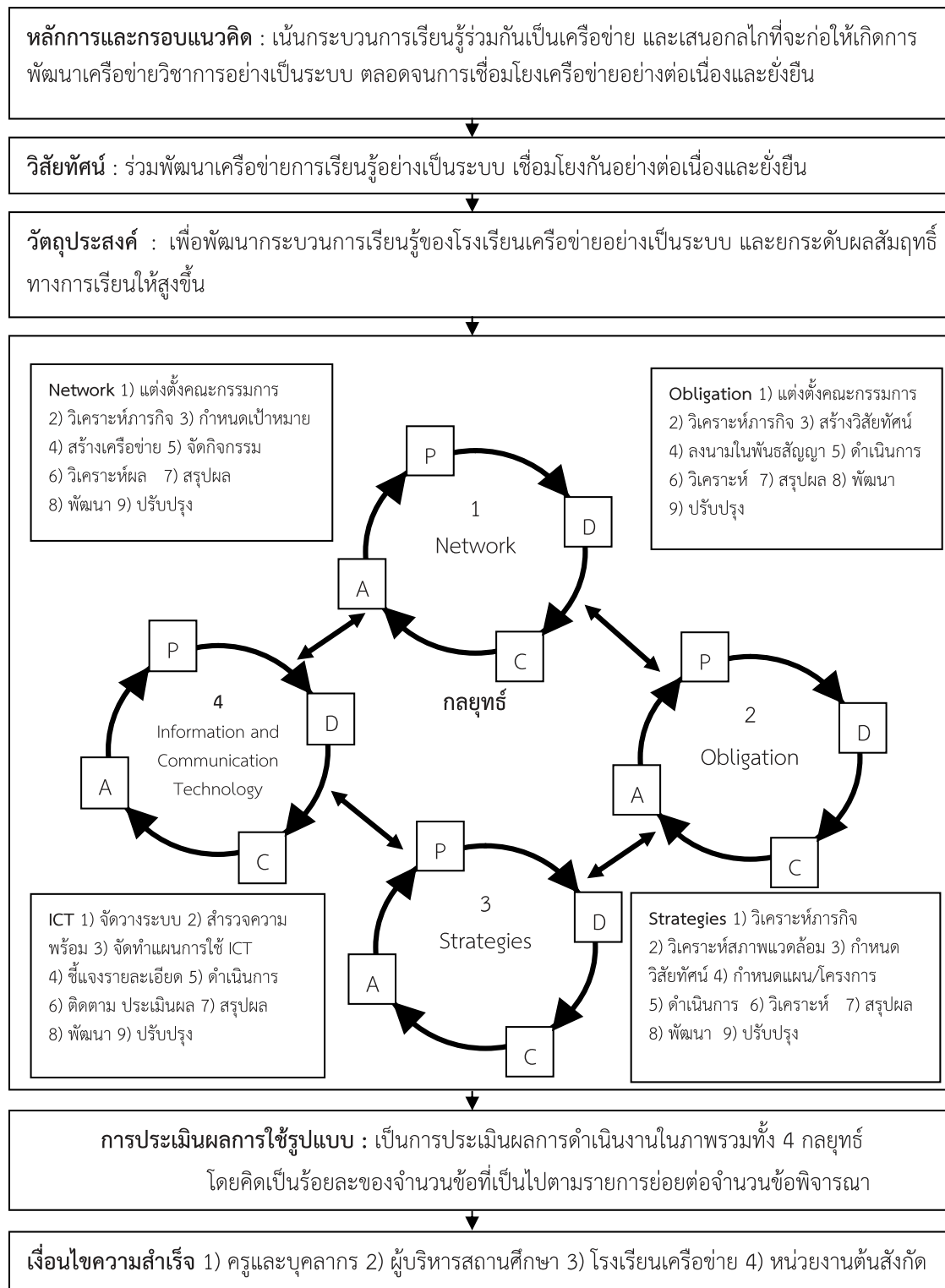
2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการและกรอบแนวคิด 2) วิสัยทัศน์ 3) วัตถุประสงค์ 4) กลยุทธ์ ซึ่งมี 4 กลยุทธ์ คือ (1) การบริหารด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2) การบริหารอย่างมียุทธศาสตร์ (3) การบริหารด้วยพันธสัญญา และ (4) การบริหารด้วยระบบเครือข่าย 5) การประเมินผลการใช้รูปแบบ และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งมี 4 เงื่อนไข คือ (1) ครูและบุคลากร (2) ผู้บริหารสถานศึกษา (3) โรงเรียนเครือข่าย และ (4) หน่วยงานต้นสังกัด

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

4. ผลการนำเสนอรูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา จากการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยกับรูปแบบที่นำเสนอ โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าการจัดเรียงกลยุทธ์ควรจัดเรียงตามลำดับความสำคัญ คือ 1) การบริหารด้วยระบบเครือข่าย 2) การบริหารด้วยพันธสัญญา 3) การบริหารอย่างมียุทธศาสตร์ และ 4) การบริหารด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ผลการวิจัย สรุปได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยพบประเด็นหลักที่สำคัญนำมาอภิปราย ดังนี้

1. องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา พบว่า ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) กลยุทธ์ที่ 1 การบริหารด้วยระบบเครือข่าย (Network) มีวิธีดำเนินการ 9 ข้อ กลยุทธ์ที่ 2 การบริหารด้วยพันธสัญญา (Obligation) มีวิธีดำเนินการ 9 ข้อ กลยุทธ์ที่ 3 การบริหารอย่างมียุทธศาสตร์ (Strategies) มีวิธีดำเนินการ 9 ข้อ และกลยุทธ์ที่ 4 การบริหารด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มีวิธีดำเนินการ 9 ข้อ ทั้งนี้ เนื่องจากแนวทางที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาแนวทางหนึ่งก็คือการจัดเครือข่ายในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับ นางลักขณ์ เรือนทอง (2550 : 173-174) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ โดยสอดคล้องกับ สุวิมล โพธิ์กลิ่น (2549 : 146-147) ได้ศึกษาวิจัยพัฒนา รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก พบว่ารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Abrell (1997: 1508-A) ที่ได้ทำการวิจัยการจัดการเครือข่ายของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐอิลลินอย พบว่า ระบบเครือข่ายที่มีอยู่ระหว่างอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐอิลลินอย คือการเป็นสมาชิกสมาคมอาจารย์ใหญ่ มีการติดต่อกันในเครือข่ายเป็นประจำทุกเดือน

2. รูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา เป็นรูปแบบที่มุ่งเน้นการบริหารโดยใช้เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการ เป้าหมายปลายทางของทุกองค์ประกอบจะเป็นไปเพื่อการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะ ความสำเร็จทางวิชาการในสหรัฐอเมริกา พบว่าโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จทางวิชาการส่วนใหญ่นั้นครูมีพันธกิจร่วมกัน และมีความรู้สึกที่แรงกล้าในการเป็นชุมชนวิชาการ ซึ่งมีความสอดคล้องกับ Gold (2000 : 295) ที่ได้ศึกษาการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่าการจัดการของชุมชนเป็นสื่อกลางระหว่างผู้ปกครอง ครอบครัว กับโรงเรียนเพื่อเป้าหมายในการเสริมสร้างการอ่านออกเขียนได้ และการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรศึกษารายละเอียด และวิเคราะห์รูปแบบก่อนนำไปใช้

2. สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาสามารถนำรูปแบบที่สร้างขึ้น ไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสม โดยสามารถปรับปรุง เพิ่มเติมกลยุทธ์ได้ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงสภาพ หรือ บริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับอื่น

2. ควรทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อรูปแบบการบริหารโดยใช้เครือข่ายเพื่อพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาช่วยเหลือและขอแนะนำอย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิณฉวีตร ปะโคทั้ง และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารี หลวงนา กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.พงษ์ธร สิงห์พันธ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิ ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ที่ให้ข้อมูล และให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์มีความถูกต้องสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545) **แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา : เพื่อรองรับการประเมินภายนอก**. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- ทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), สถาบัน. (2556) “สทศ. สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดีการศึกษา 2555,” **NIETS NEWS**. 39 (มีนาคม-เมษายน 2556): 3.
- นงลักษณ์ เรือนทอง. (2550) **รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, สำนัก. (2553) **คู่มือการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาและการส่งเสริมศักยภาพผู้เรียน**. กรุงเทพมหานคร: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, สำนักงาน. (2551) **รายงานประจำปี 2551**. กรุงเทพมหานคร: ส.ม.ศ.
- รุ่ง แก้วแดง. (2546) **โรงเรียนนิติบุคคล**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2552) **ปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “ทศวรรษที่สองของการปฏิรูปการศึกษา : ปัญหาและทางออก”**. กรุงเทพมหานคร: สกศ.
- สุวิมล โพธิ์กลิ่น. (2549) **การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก**. ปริญญาโทการศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Abrell, Ronald Lane. (1997) **The Humanities and Social Sciences**. Illinois: Western Illinois University.
- Delaney, Rebecca K. (2000) “Parent Participation in District-Level Curriculum Decision Making: A year in the Life of a School District.” **Dissertation Abstracts International**. 60 (January 2000) : 2338-A.
- Glod S.Eva. (2000) “Community Organizing at a Neighborhood High School,” **Pro Quest Digital Dissertations**. 60 (January 2000): 295-299.

